

Sonen tog alla hennes krafter

Jakten på behandlingsmetoder för autistiska sonen blev för tuff, Jenny Lexhed gick in i en utmattningspsykos.

När Jenny Lexhed hörde att det kan vara autism hennes son Oscar lider av sökte hon information på nätet. Hon hittade dystra historier som inte gav oroliga föräldrar speciellt mycket hopp. Därför vill hon nu berätta sin familjs historia för att visa att en autistisk pojke visst kan leva ett självständigt liv.

Babylyckan över första sonen blev snabbt en mardröm. Oscar skrek konstant och gick inte att trösta.

Jenny Lexhed hade bara varit mammaledig i några veckor när hon märkte att det var svårt att få ögonkontakt med honom.

– Jag frågade en läkare varför Oscar inte tittar på mig, men fick svaret att det kommer med tiden.

Oscar lekte inte med leksaker utan undersökte dem i stället. Han lekte inte med de andra barnen utan stod vid en vattenpöl och kastade stenar. Vid två års ålder drog han sig undan och ville bara se på tecknad film. Han reagerade inte när någon ropade på honom.

– Han lärde sig ord men tappade dem lika lätt. Jag frågade en läkare varför han inte utvecklade språket men fick höra att pojkar brukar vara sena. Dessutom hade han nyligen fått en lillasyster och det brukar kunna göra att äldre syskon tar ett steg tillbaka i utvecklingen.

Småningom tog Jenny kontakt med en logoped. Det var då Jenny första gången fick höra ordet autism.

– Jag hade sett filmen "Rainman" med Dustin Hoffman men mer än så visste jag inte om autism. Jag förknippade autism med ett frånvarande barn som sitter och vaggar i ett hörn.

Ju mer Jenny läste in sig på ämnet desto mer ledsen blev hon. Mycket stämde in på Oscar. Jenny ringde till sjukhuset för att beställa en neurologisk undersökning åt sin son. Sköterskan skrattade i luren och sade att väntetiden på en sådan utredning är närmare två år.

Eftersom Jenny hade läst hur viktigt det är med tidiga insatser när det gäller autism vände hon sig till den privata sektorn. Efter tre månader gjordes utredningen och Oscar fick sin diagnos.

– Allt blev svart och det kändes som att marken försvann under

Jenny Lexhed är trebarnsmamma, författare och en efterfrågad föreläsare. I tisdags föreläste hon i Vasa övningsskolas gymnasium. Arrangörer var Svenska studiecentralen i samarbete med flera föreningar och förbund.

FOTO: SEPPO LAMMI

Autism

- » Autism är en störning i det centrala nervsystemets utveckling. Den upptäcks oftast då barnet borde börja lära sig tala.
- » Funktionshindret kännetecknas av begränsningar inom flera viktiga utvecklingsområden: socialt samspel, kommunikation samt beteende- och föreställningsförmåga
- » Autism är den snabbast växande allvarliga funktionsnedsättningen i världen.

- » Ungefär en av tusen finländare har autism, det betyder cirka 5 000 personer i Finland. Autism är vanligast hos pojkar.
- » Det går inte att bota autism men en tidig diagnos och träning kan hjälpa barnets utveckling. Även de autister som klarar sig själva i vuxen ålder behöver oftast någon form av stöd.

Källa: Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening

oss. Vi funderade om Oscar någonsin kommer att få ett bra liv och hur han ska klara sig sedan när vi är borta.

Jenny kunde inte sörja när hon var hemma med båda barnen. – Ibland satte jag dem i baksätet och körde tills de somnade.

Jag stannade på någon enslig väg och grät.

Personer med autism har ofta svårt att kommunicera och förstå hur andra känner. De ser detaljer och inte helheter och har svårt att hejda impulser. De kan vara jätteduktiga på vissa saker men de har svårt att använda sin begåvning.

– Det går inte att bota autism men genom träning kan man hjälpa barnet att utvecklas. Jag märkte att Oscar var visuell, och därför började vi jobba med bilder.

Jenny gjorde "Boken om Oscar" med fotografier på familjen och deras hus, så att Oscar skulle förstå sitt sammanhang. Hon gjorde också en känslökarta där foton på glada situationer som födelsedagskalas kopp-

lades ihop med en glad gubbe. På så sätt förstod Oscar vad känslan glad betyder. Tack vare PECS (Picture exchange communication system) lärde sig Oscar att be om saker han vill ha.

– Vi började träna med cola eftersom Oscar gillar det. När han gav mig en bild på cola så fick han dricka en klunk. Småningom skapade vi en bildpärm och med hjälp av den kunde han kommunicera med oss.

Kvällar och nätter satt Jenny och jobbade med bilder eller läste om behandlingsmetoder. Autism är fortfarande en gåta och det finns många teorier. Småningom skapade Jenny egna teorier som hon mejlade över åt svärmor mitt i natten.

Minnet började svika och hon kände sig iakttagen, som att nå-

gon spionerade på henne och familjen. Jennys man insåg att hon tappat greppet om verkligheten och körde henne till psykiakuten. Jenny försökte smita men lades in och fick diagnosen utmattningspsykos.

– Jag blev isolerad och medicinerad. Till slut spydde jag upp medicinerna, läkarna trodde att jag gjorde det med flit. Jag blev nerbrottnad på en brits och tvångsmedicerades med neuroleptika. Dosen de injicerade var för hög och det började krypa i kroppen. Det är nog det värsta jag har varit med om.

Det positiva med de fem veckorna på avdelningen var att Jenny tvingades släppa taget om Oscar för att fokusera på sin egen hälsa.

– Under tre år hade jag haft Oscar vid min sida hela tiden. Det var svårt att lassa över en del av ansvaret på min man. Barnen var inte heller vana med att gå till honom. Men jag måste göra det för att orka. I dag har min man en fin relation till barnen. Skulle inte det här ha hänt så skulle han antagligen ha varit en rätt frånvarande pappa.

Jenny återhämtade sig småningom och fick höra om IBT, intensiv beteendeterapi. Den metoden gjorde underverk för Oscar. Tack vare IBT-behandlingen lärde sig Oscar hitta språkljuden och började tala. Genom att uppmuntra och belöna honom när han gjorde rätt tog Oscar hela tiden ett steg framåt i utvecklingen.

– Vi försökte göra allt väldigt tydligt för honom. En gång byggde vi klosstorn och jag minns att vi hade en keps till hjälp för att Oscar skulle förstå vems tur det var. Den som hade kepsen fick bygga.

I dag är Oscar 13 år gammal, han är integrerad i en vanlig skola och har en specialpedagog som är med honom och tränar extra. Han cyklar till skolan och lever i stor utsträckning som andra barn i hans ålder.

– Jag måste våga tro att han klarar sig. Med ett annorlunda barn händer det lätt att föräldrarna vill hjälpa för mycket. Oscars syster hjälper till hemma, så jag måste minnas att ställa krav på honom också. Jag vill att han ska vara ett barn bland andra.

– JOHANNA JUNGELL
johanna.jungell@vasabladet.fi
tel 7848 395